

**Az MTA
Szociológiai Tudományos Bizottsága (SZTB)
Szociális Munka Albizottsága (SZMA)
küldetése és működési rendje**

Az albizottság létrejöttének indoklása (az előzmények)

A szociális munka identitásának egymástól elválaszthatatlan elemei a szociális munka mint hivatás, és a szociális munka mint tudomány. A szociális munka mint tudomány pedig egyrészt a képzésben, másrészt a kutatásban testesül meg. Tudományosságának ezt a felfogását a szociális munka nemzetközi szervezeteinek dokumentumai deklarálják:

Az International Federation of Social Work (IFSW) 2014. évi globális definíciója szerint a *szociális munka* a társadalmi változásokat, fejlődést és a társadalmi összetartozást, az emberek cselekvőképességének fejlesztését és az emberek felszabadítását célul tűző *szakma és tudományág*, s amely meghatározást a hazai szociális szakmai szervezetek többsége elfogadja és magáénak vallja (Szociális Munka Etikai Kódexe 2015–16).

A világszerte folyó szociálismunka-kutatások célja a *szociális munkának* – mint diszciplínának és szakmának – a *misszióját és szándékait erősítő tudások fejlesztése*. Az International Association of Schools of Social Work (IASSW) meghatározása szerint a szociálismunka-kutatások hozzájárulnak az egyéni, az interperszonális, a szélesebb szociális és a strukturális/társadalmi problémák értelmezésének segítéséhez, továbbá a szociálismunkás-képzésnek és a szociális munka gyakorlatának fejlesztéséhez (ld. tudományos társaságok, folyóiratok, konferenciák, European Social Work Research Association (ESWRA), European Research Institute for Social Work (ERIS), Social Work Policy Institute (SWP), Institute for the Advancement of Social Work Research (IASWR), Congressional Research Institute for Social Work and Policy (CRISP), Social Care Institute for Excellence (SCIE), European Social Network (ESN).

Magyarországon az 1990-es évek elejétől a felsőfokú szociális képzések beindulásával az egyetemi/főiskolai képző-, kutatóhelyeken, az MTA kereteiben, továbbá a szociális ügyekért felelős minisztérium egyes háttérintézményeiben és az ott dolgozó oktatók-kutatók közreműködésével folyamatosan kialakultak a szociális munka tudományos művelésének bázisai. Vannak olyan tudományos munkák, amelyek tanúsítják a szociálpolitika és szociális munka keretén belül folyó kutatások és tudományos elemzések jogosultságát, szükségességét. Elindultak kifejezetten a szociális munkára (Család, gyermek, ifjúság, Kapocs, Párbeszéd – szociális munka folyóirat, Metszetek stb.), illetve más, a szociális munka témaköreit is felvállaló (Esély, Szociálpedagógia stb.) folyóiratok. Mindezek ellenére az elmúlt negyedszázad alatt e kutatások nem váltak kiterjedtekké, nem került szervezeti összefogásra és koordinálásra a szociális munka tudományának művelése, nem készültek monográfiák stb.

A hazai szociális munka mint tudományág távlatos fejlesztése jelentős háttérrel és lendületet kap az MTA SZTB-on belül egy akadémiai albizottság létrehozásával. A szociális munka tudományos eredményeinek megjelenése tágítja a társadalomtudományi tapasztalatokat és elméleteket.

A szociális munka kutatásának diszciplináris és interdiszciplináris jellege

A szociális munkára irányuló kutatások a világ számos országában komoly múltra tekintenek vissza. Ezt különösen a szociális munka elismert nemzetközi folyóiratai, illetve tudományos testületei igazolják. (A Scimago Journal & Country Rank például 50 szociális munkával foglalkozó tudományos folyóiratot rangsorol.)

A szociális munka kutatásának két fő sajátossága a *praxisra irányultság* illetve az *inter/multidiszciplináris jelleg*.

A praxisorientáltság abból fakad, hogy a szociális munka lényege az intervenció, mely változásokat kíván indukálni a világban, és a szociális munka kutatása végső soron ennek a praxisnak a feltételeivel foglalkozik. A praxisorientáltság egyaránt megtestesülhet inkább teoretikus, illetve inkább gyakorlatorientált kutatásokban.

A szociális munka kutatásában *központi szerepet* töltenek be a *társadalomtudományi megközelítések*. A szociális munka alapvető kérdései, a társadalmi változások, fejlődés, egyenlőtlenségek, összetartozás, az empowerment stb., mind olyan kérdések, amelyek szükségképpen társadalomelméleti megközelítéseket igényelnek.

Az inter/multidiszciplináris jelleg gyökerei viszont onnan erednek, hogy a szociális munka a társadalmi problémák széles körével foglalkozik, melyek komplex vizsgálatához többféle tudomány nézőpontja szükséges. A szakirodalom tanúsága szerint különösen a szociológia, a szociálpolitika, az orvostudomány, a pszichológia, a közgazdaságtan, a menedzsment, a pedagógia, a jog- és az igazgatástudomány, a szolgáltatástudomány, a politológia, a filozófia, az etika stb. szempontjai jelennek meg gyakran a szociális munka kutatása során.

A szociálismunka-kutatások tehát *nyitottak* más tudományok és azok művelői felé. Annak érdekében, hogy a különböző tudományok között diskurzusokra lehessen jutni, hogy fontos közös témák iniciálásával interdiszciplináris megközelítésben kutatásokat folytatni.

A szociális munka kutatása alapvetően a társadalomtudományok, mégpedig *elsődlegesen a szociológiatudomány területére* tartozik. Ugyanakkor a szociális munka komplexitása nélkülözhetetlenné teszi a más releváns tudományterületekkel való inter/multidiszciplináris kapcsolatot.

A Szociális Munka Albizottság küldetése és szándékai

Az IFSW szociális munka globális definícióját és az IASSW szociális munka tudományos kutatására vonatkozó nyilatkozatát elfogadva az MTA Szociológiai Tudományos Bizottság Szociális Munka Albizottsága azokat a szak- és kutatási területeket, valamint azok művelőit kívánja rendszerezni és összefogni, amelyek és akik *a szociális munka széles értelemezett világát tekintik tudományos kutatási területüknek, tevékenységük lényegének*.

A szociális munka kutatási tevékenységek tárgya:

- *A szociális szakma közpolitikai hátterének*, azaz mindenki jóllétének gyarapításáról szóló, továbbá a globalizációs hatásoknak, a társadalmi igazságosságnak, az emberi jogoknak, a közös felelősségvállalásnak a társadalmi, gazdasági és a környezeti dimenziókkal összefüggésben történő vizsgálata
- *Az emberek* – és különösen a kiszolgáltatott helyzetben és szegénységben lévő emberek, csoportok – *szükségleteinek és erőforrásainak*, életük szűkebb-tágabb, társadalmi környezetük változásainak kontextusában történő vizsgálata
- A különböző *szociálismunka-elméletek*, ideológiák, modellek (medikális, tényalapú, reflektív, kritikai, emancipatórikus, radikális, konstruktív stb.), képzések vizsgálata és továbbfejlesztése
- Az élet kihívásainak leküzdésében az embereket támogató *szociálismunka-gyakorlat*, szolgáltatások, szervezetrendszerek, különös tekintettel az egyénekre, családjaikra, csoportjaikra és közösségeikre fókuszáló interakciók, programok, ezek hatékonyságának, minőségének és etikai vonatkozásainak vizsgálata
- A szociális munka sajátos *kutatási módszereinek* (kvantitatív és kvalitatív, költséghatékonyság, kockázatelemzés stb.) fejlesztése stb.

A Szociális Munka Albizottság feladatai:

- Véleményt nyilvánít az albizottságot, a szociális munkát és a szociális szakmát érintő kutatásokkal összefüggő kérdésekben
- Kutatásokat kezdeményez a szélesen értelmezett szociálismunka-világában a humán és más tudományterületekkel együttműködve
- Széles társadalmi nyilvánosságot teremt a szociális munka tárgyú kutatásoknak és eredményeinek, terjeszti a szociális munkáról szóló új elméleti tudásokat
- Megosztja a kutatási eredményeket és a tudományos elméleti tudásokat a szociális munka kutatásában érintett kutatókkal, a szociális szakmában dolgozó szakemberekkel és működő intézményekkel, szervezetekkel és szolgáltatásokkal
- Ösztönzi és támogatja a kutatási eredmények publikálását
- Ösztönzi és támogatja a szociális munka nemzetközi kutatásaiba történő bekapcsolódást, külföldi tudományos szervezetekkel, fórumokkal való együttműködéseket
- Ellátja a MTA SZTB által ráruházott feladatokat stb.

Az albizottság tagsága és szervezete

Az albizottságba jelentkezhet minden MTA köztestületi tag, jelentkezését az elnökhöz írt levelében teszi meg, aki ennek regisztrálását intézi. A befogadás és a kijelentkezés bejelentéssel szűnhet meg, amelyet az elnök írásban megküld minden tagnak. Minden albizottsági tag szavazó, választó és döntési jogkörrel rendelkezik, javaslatokat, indítványokat, kéréseket tehet, betekinthez az albizottság tevékenységét érintő dokumentumokba, kezdeményezheti az albizottság összehívását.

Az albizottság ülésén a jelenlevők kétharmados többséggel elnököt, alelnököt és titkárt választanak, akik az albizottság tisztségviselői, akiknek megbízatása a választástól számítva két évig szól, és akik újra választhatók. A tisztségviselők visszahívhatók, vagy lemondhatnak arról. Az albizottságot az elnök, akadályoztatás esetén az alelnök képviseli. Az időszzerű választás időpontját az előző tisztségviselők mandátuma lejártával 30 nappal korábban kell megtenni.

Az albizottság működése

Az albizottság évente legalább 2 ülést tart, amelyet az elnök hív össze elektronikus formában. Az ülés a jelenlevők számától függetlenül határozatképes, ha az összehívás az időpont előtt legalább 30 nappal megtörtént. Az ülést az elnök vezeti, amelyről emlékeztető készül. Az emlékeztető a napirendeket, a résztvevői névsort, a döntéseket, a kisebbségi véleményeket, fontos felvetéseket, javaslatokat tartalmazza. Az emlékeztetőt a titkár 8 napon belül elküldi valamennyi tag számára. Az ülés összekapcsolható tudományos konferenciával, műhellyel, fórummal, workshoppal, szimpóziummal, könyvbemutatóval stb., helyszínéről az előző ülés dönt kétharmados többséggel.

Az albizottság feladataival, tevékenységével, tagságával, szervezetével és működési rendjével kapcsolatos tapasztalatok bármelyik ülésen napirendre tűzhetők, és akkor ott ezekre vonatkozó egyszerű többségi döntések születnek.

2017. évi program(terv)

- Az albizottság megalakulása.
- A szociális munkát kutató, de még nem köztestületi tagok felkérése a jelentkezésre.
- A szociális munka területén eddig lefolyt (1990–2016) és a jelenleg folyó hazai kutatások rendszerbe foglalása, adatbázis létrehozása és a repertórium publikálása.
- Az albizottság tagjai szociálismunka-kutatásaik eredményeire alapozó elméleti publikációt vállalnak a Párbeszédben, az Esélyben vagy a Kapocsban stb.
- Az albizottság tagjai kidolgozzák programjukat az elkövetkező 3 évre; megtervezik egy, az albizottság tagjai és meghívottai részvételével évente tartandó tudományos műhely munkájának szakmai elképzeléseit (áttekintik a közeljövőben megvitatandó szociálismunka-kutatások eredményeit, a szervezendő viták lehetséges forgatókönyveit, a műhely működtetéséhez szükséges eszközök, infrastruktúra biztosításának lehetőségeit).
- Az albizottság kidolgozza egy – a szociális munka nemzetközi tudományos művelőinek meghívásával és a hazai kutatások reprezentánsaival – 2018/19-ben szervezendő konferencia tematikus és lebonyolítási javaslatát.
- Az albizottság tagjai előadásokkal, prezentációkkal közreműködnek a szociális szakmai szervezetek konferenciáin, fórumain.

2017. február 5.